

Олександр НАМОЗОВ. Костопіль. Місто над Замчиськом.

Факти і документи ЛЮДИ ДОБРОЇ ВОЛІ!

Продовження.

Початок у попередніх номерах.

У серпні 1941 року було запроваджено примусову працю: «Трудовий примус» для євреїв віком 14 — 60 років та «Трудовий обов'язок» для неєвреїв віком 18 — 45 років. У грудні 1941 року почали працювати перші вербувальні комісії, які відбирали працівників для робіт у Німеччині. За допомогою допоміжної поліції було проведено реєстрацію робочої сили. Складені списки працівників усіх підприємств Костополя: обозного та лісопереробних заводів, меблевої фабрики, ливарного та скляного підприємств з переліком професії кожного окремого робітника з метою подальшого використання.

Міському комісару підпорядковувалась служба праці, де примусово реєструвалось місцеве населення. Зареєстрований робітник отримував

Йдьте на працю до Німеччини, до країни соціалістичного порядку та справедливості!

Кожний, хто працює в Німеччині, працює для майбутнього свого власного народу.

Кожний, хто працює в Німеччині, допомагає закінчити війну і тим самим працює для швидкого установлення миру.

Німеччина відкриває Вам свої границі, свої брани, щоб показати Вам, що Німеччина це країна справжнього соціалізму, центральна правдивої народної свільноти.

Зина Зудукт із села Баршівка під Нам янцем-Подільським працює вже в одному такому гарному німецькому домі. Подивіться самі, як їй тут добре й комфортно тільки вона тут не навчилася.

робочу книжку, на підставі якої видавались продуктивні картки. Для відбування трудової повинності у Костополі було створено трудовий табір. Жителі терену, яких відправляли на роботу до Німеччини, проходили обов'язкове медичне обстеження. У випадку неявки або втечі майно сім'ї остарбайтера (хата, худоба, реманент) підлягали конфіскації. Родини, члени яких були вивезені до Німеччини, брались на облік. Вони отримували допомогу продуктивними картками, дровами або в разі потреби сім'ї здійснювались ремонтні роботи в оселі.

Члени української помічної (допоміжної) поліції не підлягали під закони набору робочої сили, тому бажаючих поповнити її лави було вдосталь. Саме вони на перших порах активно допомагали «біржам праці», які не мали своїх виконавчих органів, у підборі робітників до вивезення у Німеччину. Згодом, навпаки, попереджали населення про облави та депортацію.

На фото: плакати та відозви, які були розвішені на вулицях Костополя у період з 1941 по 1943 рік.

Продовження публікації уривків із книги читайте в наступних номерах газети.